

"Investigații ale obiectelor de patrimoniu cultural cu fascicule de ioni accelerați la acceleratorul Tandetron™ de 3 MV"

Radu Florin ANDREI^{1,2}, D. Iancu¹, D. Mirea¹, A. State¹, I. Burducea¹, V. Moșu¹, M. Straticiuc¹

¹*Institutul Național pentru Fizică și Inginerie Nucleară - Horia Hulubei*

²*Universitatea Politehnică din București*

Contribuții IFIN-HH la studiul și conservarea patrimoniului cultural - 2018

Acceleratorul Tandetron™ de 3 MV

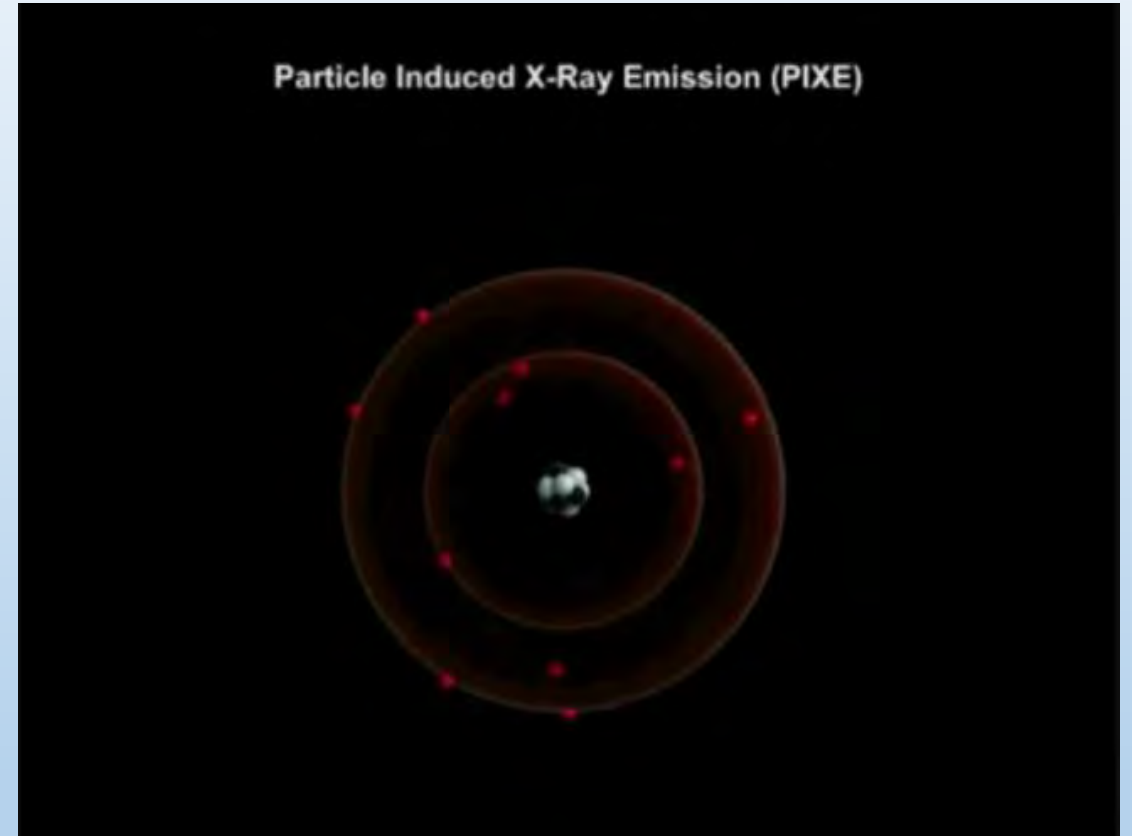

Acceleratorul Tandetron™ de 3 MV din cadrul Institutului Național de Cercetare și Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară, Horia-Hulubei

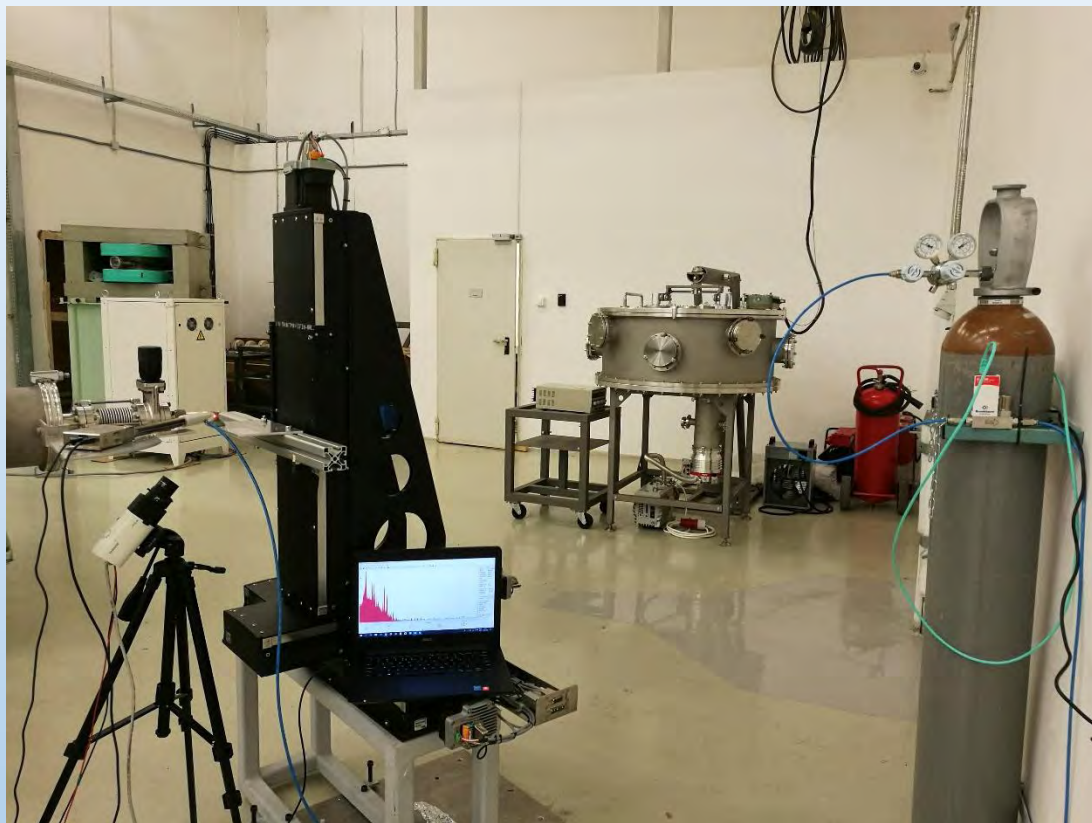
Metoda PIXE

Parametrii metodei:

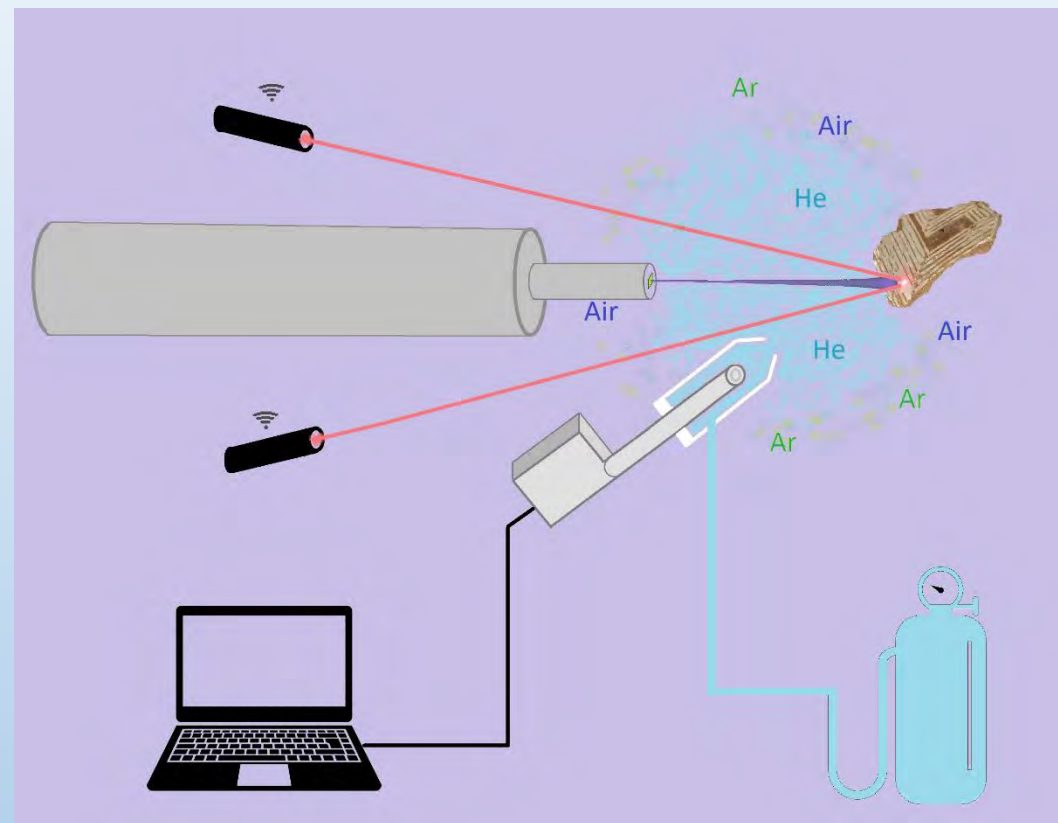
- Elemente detectate: **PIXE: Na - U**
- Limitele de detecție: > 0.001 atom - % zeci de părți pe milion (ppm)
- Adâncimea de analiză (max.): 0.5 - 50 μm

Ansamblu pentru analize elementale PIXE din cadrul acceleratorului Tandetron™ 3MV

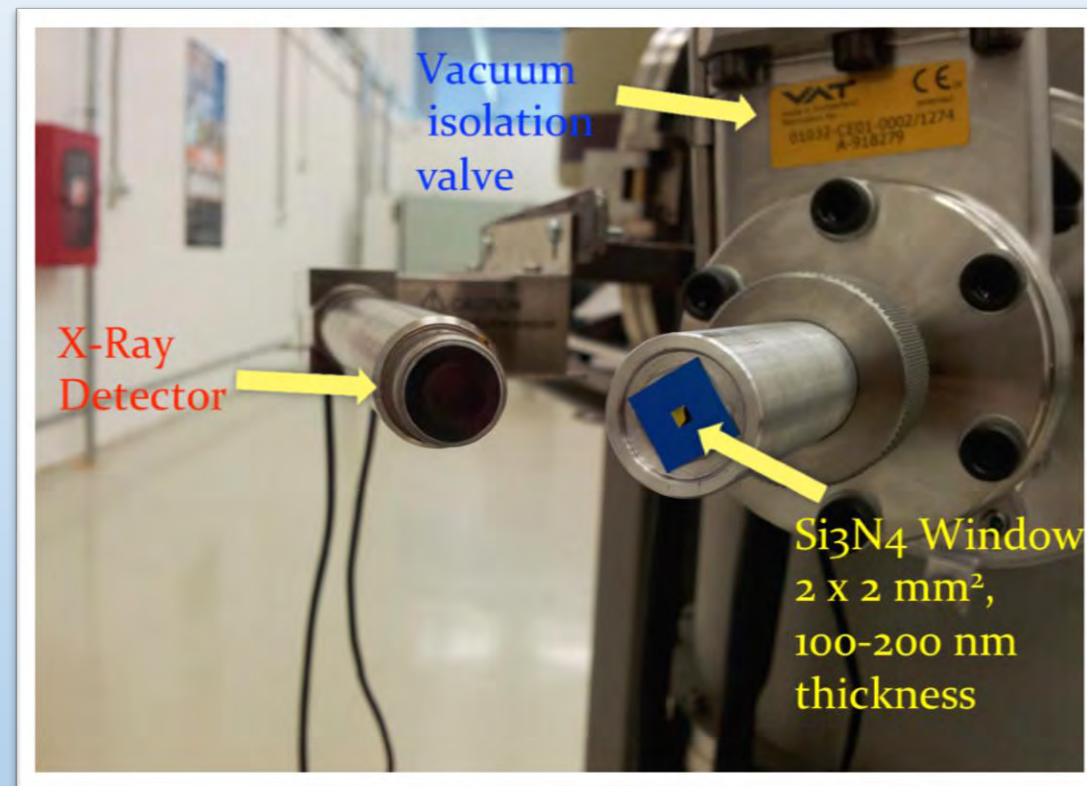
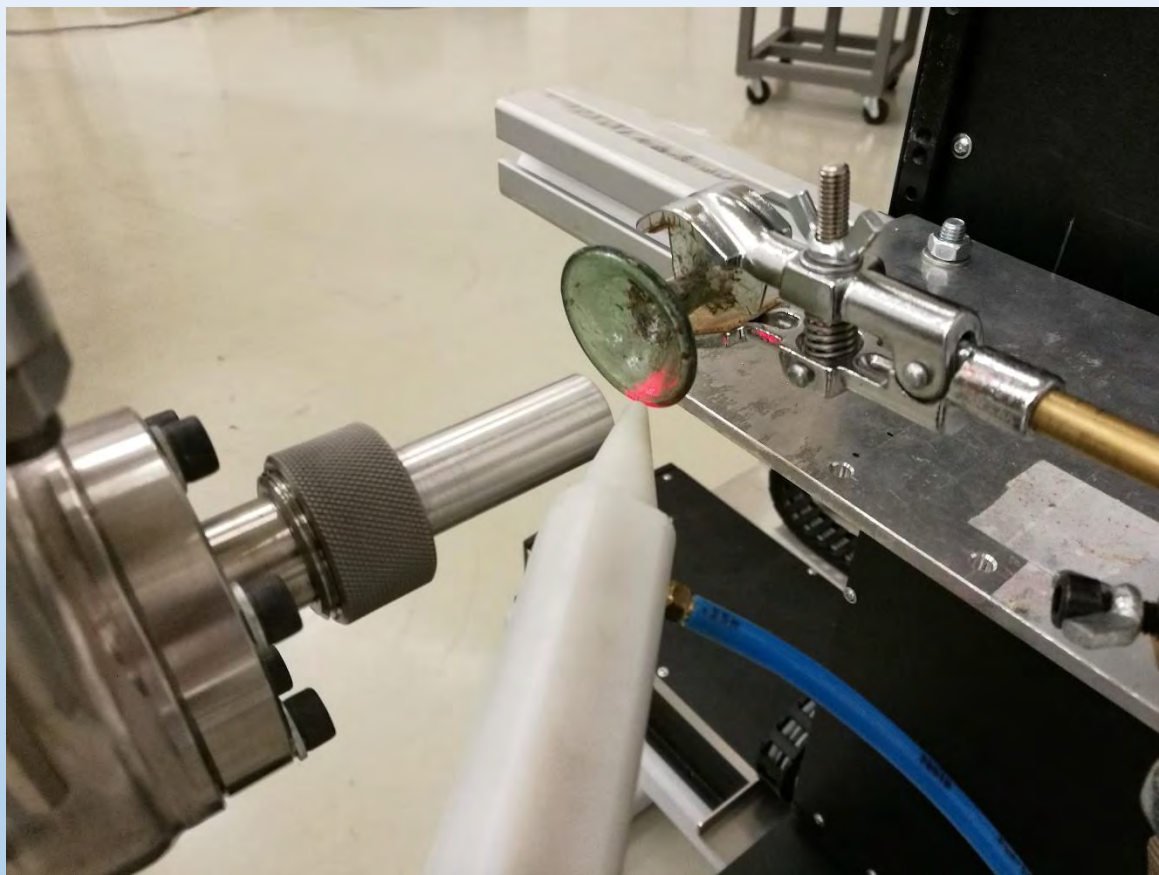
Ansamblu experimental pentru PIXE în aer, 3 MV.

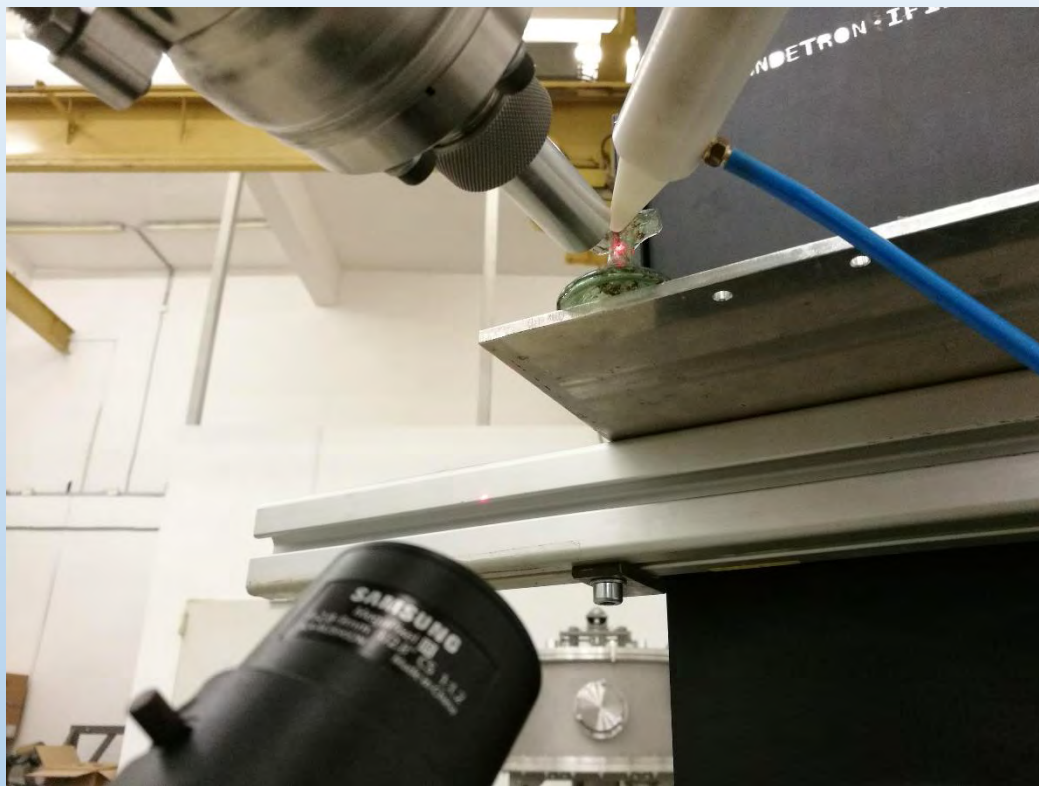
Schema simplificată a ansamblului 'in-air' PIXE, 3MV.

Ansamblu pentru analize elementale PIXE din cadrul acceleratorului Tandetron™ 3MV

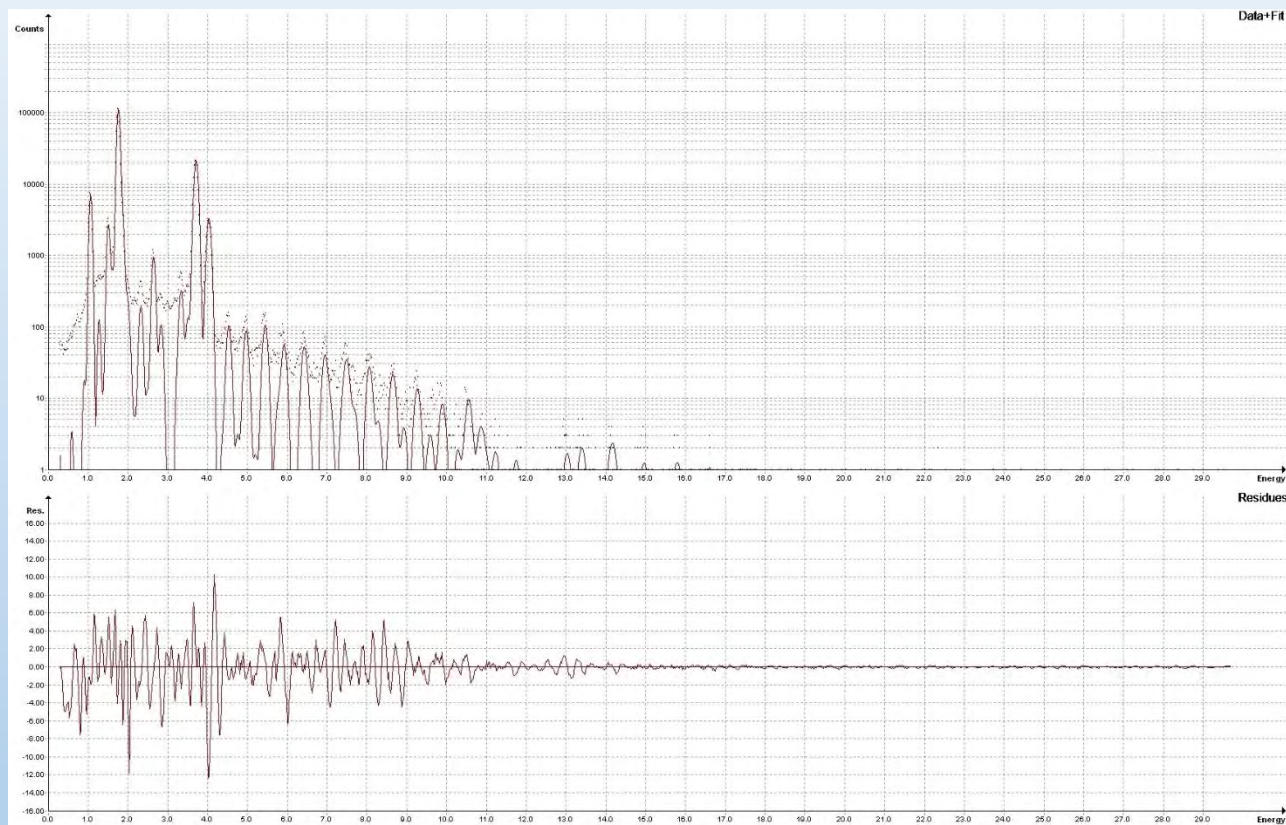

Ansamblu pentru analize elementale PIXE din cadrul acceleratorului Tandetron™ 3MV

Rezultate experimentale pe proba etalon NIST 611 în atmosferă de He

File:nist611 25 mai.gpx Sec: 0. uC: 4.660 nA: 0.000 PUCor:1.0046
The last column is a decision on the presence of that element in the spectrum.
Y: present at level of quantization, N: not present at limit of detection
?: may be present near LOD levels (user must decide) H or uC Corr[T]: 0.178
Det Res(eV): 130.5 Chi**2: 2.836 (2.836)

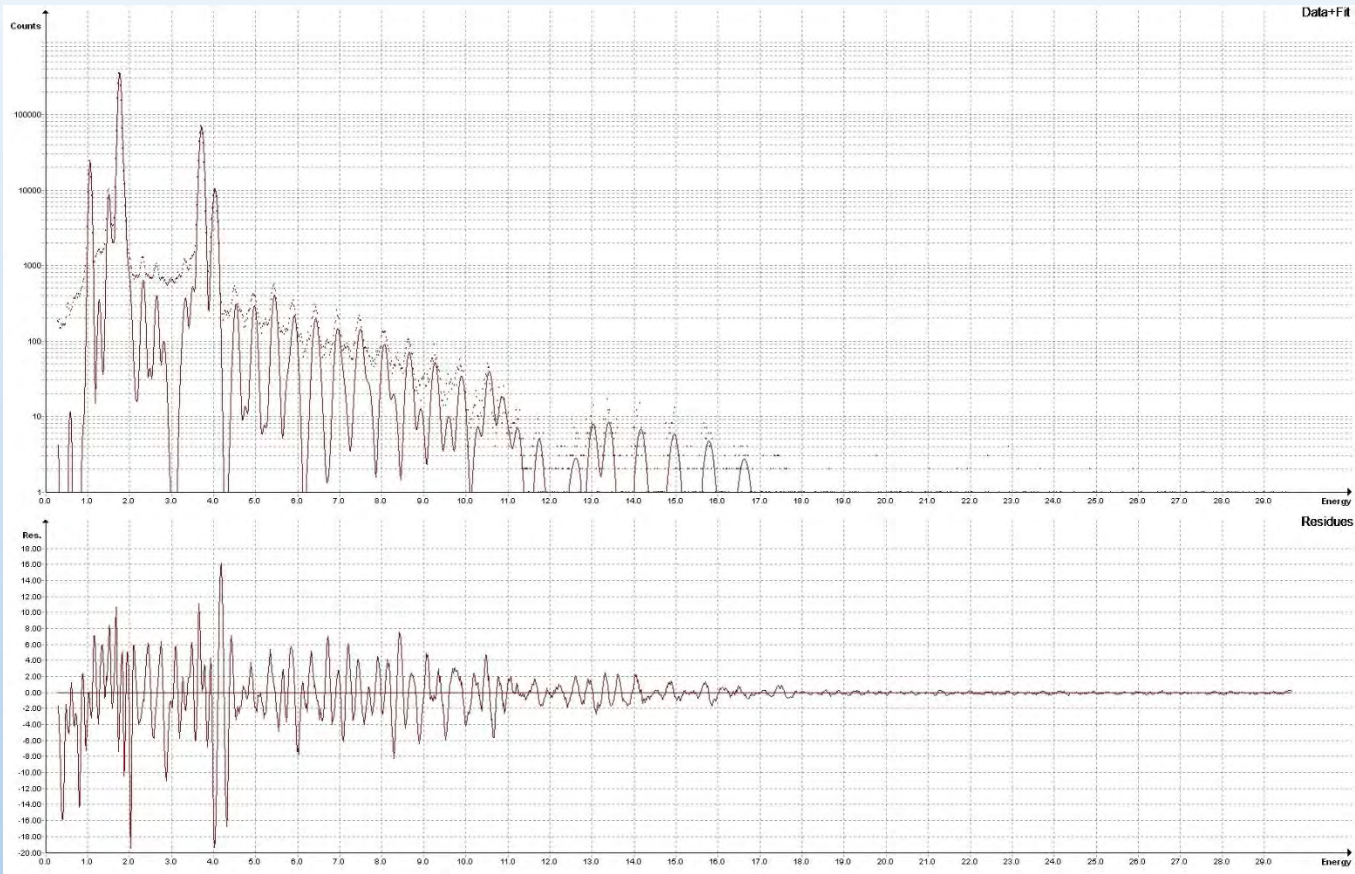
Element	Layer	Area	H	Yield	Det.	Filter	Conc.	%Stat.	%Fit	LOD	
Z	Sym	#	counts	value	/uC/	Eff. Trans.	ppm	Error	Error	ppm	
-	-	-	-	(-6)	ppm	(-3) (-5)	-	-	-	-	-
11	NaK	1	47366.6	442	2897	456 100000	98108.3	0.41	0.43	219.3	Y
12	MgK	1	874.9	731	3418	636 100000	665.5	10.56	12.70	124.3	Y
13	AlK	1	20192.1	779	4392	762 100000	9357.7	0.83	0.85	88.4	Y
14	SiK	1	876408	750	5447	782 100000	331669.1	0.09	0.14	75.8	Y
15	P K	1	616.1	686	2843	834 100000	458.0	16.06	13.98	135.2	?
16	S K	1	1469.3	616	3343	881 100000	980.0	5.47	4.76	95.7	Y
17	ClK	1	8538.9	608	3660	913 100000	5080.6	1.19	1.23	71.6	Y
19	K K	1	3132.2	594	4520	951 100000	1483.4	2.95	2.78	73.2	Y
20	CaK	1	216964	660	4726	963 100000	87403.9	0.18	0.21	34.6	Y
22	TiK	1	1142.7	461	3489	977 100000	878.9	4.37	4.11	49.5	Y
23	V K	1	841.0	475	3341	982 100000	652.8	5.65	5.31	61.0	Y
24	CrK	1	516.8	489	3223	985 100000	402.1	10.43	12.75	95.3	Y
25	MnK	1	642.3	504	2907	988 100000	536.1	6.35	5.99	41.2	Y
26	FeK	1	642.6	520	2645	973 100000	580.8	5.82	5.64	46.6	Y
27	CoKS	1	79.1	520	334.7	975 100000	563.7	34.80	6.28	315.7	?
28	NiK	1	458.6	520	1994	975 100000	548.4	6.91	6.81	47.7	Y
29	CuK	1	396.0	520	1591	993 100000	583.0	7.20	7.15	56.9	Y
30	ZnK	1	325.0	520	1315	991 100000	579.8	6.98	7.57	33.4	Y
31	GaK	1	208.2	520	1036	987 100000	473.8	8.92	9.90	43.9	Y
32	GeK	1	133.6	520	823.4	976 100000	386.7	12.13	12.77	47.9	Y
33	AsKS	1	22.9	520	100.3	904 100000	586.5	28.64	9.99	258.1	?
34	SeK	1	30.2	520	508.4	930 100000	148.5	28.80	28.17	57.3	?
37	RbK	1	37.7	520	250.1	796 100000	440.5	23.71	25.10	134.2	?
38	SrK	1	46.6	520	197.1	739 100000	743.8	17.90	20.47	196.7	?
39	Y K	1	22.0	520	156.8	681 100000	478.6	35.46	41.27	290.5	?
40	ZrK	1	21.9	520	123.5	622 100000	661.5	33.47	41.67	404.6	?
41	NbK	1	23.3	520	98.07	565 100000	979.0	30.10	39.96	481.0	?
82	PbLA	1	0	204	276.5	957 100000	0	0	0	1423.4	N
83	BiLA	1	91.7	211	251.7	947 100000	2208.8	16.24	15.49	539.2	Y

Spectrul probei etalon 611 obținut cu fascicol extern în atmosferă de He.

Concentrațiile elementale pentru proba etalon 611

Rezultate experimentale pe proba etalon NIST 611 în vid.

Spectrul probei etalon NIST 611 obținut în camera IBA (în vid).

File:srm611.gpx   Sec: 0.   uC: 4.660   nA: 0.000   PUCor:1.0058
The last column is a decision on the presence of that element in the spectrum.
Y: present at level of quantization,   N: not present at limit of detection
?: may be present near LOD levels (user must decide)   H or uC Corr[T]: 0.584
Det Res(eV): 130.6   Chi**2:   8.074 (8.074)

Layer		H	Yield	Det.	Filter							
Element	Area	value	/uC/	Eff.	Trans.	Conc.	%Stat.	%Fit	LOD			
Z	Sym	#	counts	(-6)	ppm	(-3)	(-5)	ppm	Error	Error	ppm	
11	NaK	1	161626	442	2895	456	100000	102295.8	0.22	0.23	130.0	Y
12	MgK	1	2531.3	731	3387	636	100000	593.4	6.47	8.07	69.4	Y
13	AlK	1	66162.4	779	4340	762	100000	9475.2	0.48	0.47	50.9	Y
14	SiK	1	2792203	750	5375	782	100000	327070.1	0.05	0.06	38.7	Y
15	P K	1	1522.7	686	2834	834	100000	346.9	13.61	10.14	84.2	Y
16	S K	1	4867.8	616	3326	881	100000	996.8	3.03	2.56	54.8	Y
17	ClK	1	3605.8	608	3633	913	100000	660.1	3.67	3.31	42.2	Y
19	K K	1	3392.4	594	4522	951	100000	490.5	4.70	4.12	41.4	Y
20	CaK	1	701618	660	4745	963	100000	85989.9	0.10	0.10	17.3	Y
22	TiK	1	3449.0	461	3496	977	100000	808.6	2.73	2.51	31.6	Y
23	V K	1	2913.4	475	3346	982	100000	689.6	3.24	2.90	38.4	Y
24	CrK	1	1900.7	489	3228	985	100000	451.0	6.29	6.81	68.3	Y
25	MnK	1	2499.9	504	2909	988	100000	636.8	3.19	3.00	27.6	Y
26	FeK	1	2425.3	520	2647	973	100000	668.9	2.98	2.82	30.8	Y
27	CoKS	1	283.8	520	334.8	975	100000	617.3	19.01	3.31	202.0	?
28	NiK	1	1857.3	520	1995	975	100000	678.1	3.35	3.25	30.0	Y
29	CuK	1	1290.7	520	1592	993	100000	579.9	4.18	4.12	35.0	Y
30	ZnK	1	1048.2	520	1315	991	100000	571.0	4.17	4.46	35.8	Y
31	GaK	1	796.8	520	1036	987	100000	553.7	4.79	5.08	28.7	Y
32	GeK	1	551.0	520	823.5	976	100000	486.9	5.66	6.07	27.1	Y
33	AsKS	1	81.8	520	100.3	904	100000	639.9	14.85	6.28	107.1	Y
34	SeK	1	121.1	520	508.5	930	100000	181.8	12.43	14.13	11.8	Y
37	RbK	1	150.9	520	249.8	796	100000	539.3	10.81	12.95	69.6	Y
38	SrK	1	133.3	520	196.5	739	100000	651.6	11.13	12.70	75.2	Y
39	Y K	1	95.8	520	156.7	681	100000	638.1	14.78	17.48	139.0	Y
40	ZrK	1	85.0	520	123.3	622	100000	787.5	15.20	17.73	187.1	Y
41	NbK	1	56.4	520	97.95	565	100000	724.9	19.05	22.76	184.4	?
82	PbLA	1	114.9	204	276.5	957	100000	785.6	40.02	35.16	812.5	?
83	BiLA	1	410.2	211	251.7	947	100000	3016.2	7.05	7.25	212.4	Y

Concentrațiile elementale pentru proba etalon 611

Concluzii:

Avantajele metodei:

- este necesară o minimă pregătire a probei
- pot fi analizate probe la presiune atmosferică sub jet de He
- punctele analizate pot avea dimensiuni reduse 1- 4 mm²
- timp scurt necesari pentru achiziția datelor 0,5 - 5 minute
- metodă de analiză multi-elementală
- posibilitatea analizelor de profilare în adâncime

Limitări :

- Analiza trebuie efectuată la locația acceleratorului
- Nu se poate analiza structura chimică
- Straturile de pigmenți organici pot fi indicate dar nu pot fi identificate
- Suprafața probei trebuie să fie lambertiană
- Probe omogene

Considerente importante:

- Este necesară selecția atentă a punctelor de analiză
- Anumite probe necesită curățare prealabilă
- Există limitări asupra adâncimii de profilare

Vă mulțumesc !

